

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-48>

Паур Ірина, кандидат історичних наук, доцент кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва КПНУ імені Івана Огієнка, Кам'янець-Подільський, Україна

УКРАЇНСЬКІ ПЕЙЗАЖИ ПОЛЬСЬКИХ ЖИВОПИСЦІВ Є. ВРЖЕЩА ТА В. ГАЛІМСЬКОГО НА ПОШТОВИХ ЛИСТІВКАХ ВИДАВНИЦТВА «РАЗСВЕТ»

Ключові слова: пейзаж, художник, репродукція, поштівка, видавництво «Разсвет».

Iryna Paur, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Fine Arts, Decorative Arts and Restoration, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University

UKRAINIAN LANDSCAPES BY POLISH PAINTERS E. WRZESZCZ AND W. GALIMSKY ON POSTCARDS FROM THE 'RAZSVET' PUBLISHING HOUSE

Abstract. The study analyzes reproductions of artworks by Polish painters E. Wrzeszcz and W. Galimsky, which were printed on postcards by the Kyiv publishing house 'Razsviet' between 1909 and 1911. The iconography of these works indicates that the publisher, S. Abramov, promoted realistic Ukrainian landscapes created by these artists.

Key words: landscape, artist, reproduction, postcard, 'Razsvet' publishing house.

На рубежі XIX–XX ст. значною популярністю користувалися реалістичні пейзажі Євгена Вржеща (1853–1917), який оспівував красу українського села малюючи природу щедрими барвами та легко передаючи багатство тональних змін і кольорових переходів. На поштових листівках видавництва «Разсвет» репродуковані вісім пейзажів Є. Вржеща: «Малоросія – хата», «Вечір», «Малоросія – хата», «Пейзаж», «Болото», «Хата з мальвами», «Літня ніч в Малоросії», «Хата освітлена сонцем». Основним мотивом у роботах художника стало зображення української хати уквітчаної мальвами й осіяної літнім сонцем. Україніка митця викликає почуття радісного буття людини серед мальовничих краєвидів, оскільки художник вибирав для зображення хвилини гармонійної тиші, врівноваженої погідності в природі, захоплювався звичайними буденними мотивами – сяючими вікнами селянських хат у ночі, зеленими степами, травами з розмаїтими квітами, стрункими вербами над ставками, річками, озерами тощо.

На думку мистецтвознавців, своєрідність живопису Є. Вржеща позитивно позначилася на характері загальних мистецьких пошуків у середовищі київських художників та служила прикладом вірного служіння естетичним ідеалам.

Другим талановитим польським живописцем, роботи якого були репродуковані видавництвом «Разсвет», був художник-педагог Владислав Галімський (1860–1940), творча спадщина якого увійшла однаковою мірою до художньої культури як українського, так і польського народів. Серед творів митця переважає ліричний реалістичний пейзаж, з елементами імпресіоністичної стилістики, через який він проявляв особисті думки, мрії, переживання. Демократичному живопису В. Галімського були близькі пейзажі та сюжетні композиції з життя периферійних українських містечок. С. Абрамов на поштових листівках репродукував шість робіт В. Галімського: два реалістичних пейзажі – «Похмурий ранок», «Зимова ніч», три в імпресіоністичній стилістиці – «Туманний вечір», «Осінній вечір», «Літній вечір» та одну символічну композицію в стилі модерн – «Симфонія скорботи і печалі». У роботі художника «Туманний вечір», зображено самотнього рибалку, який нерухомо сидить у човні на оповитій тишею річці, вкритої туманними сутінками. Колорит картини холодний, вирішений за допомогою сіро-синіх відтінків води та свинцевих хмар. На задньому плані, зображено захід сонця, наче згасаючого за обрієм багаття та відблиски яскраво жовтого місяця, що падають на водяне плесо надаючи обрїю лілових відтінків. Імпресіоністична розмитість ліній та кольорова гама підкреслили ідейну спрямованість композиції надаючи їй ліричного звучання. Художник був майстром у вмінні тонко відчувати настрої природи, з точністю передавати її стани і при цьому не втрачати відчуття свіжості та повітряності середовища.

Отже, проаналізовані репродукції художніх творів польських живописців Є. Вржеща та В. Галімського, засвідчують, що власник видавництва «Разсвет» С. Абрамов популяризував на поштівках реалістичні українські пейзажі митців.